

På leting etter barnevernets ømme tær og rosenknopper

Fra 1. januar 2010 fikk Statens helsetilsyn ved ny § 2-3 b i barnevernloven «det overordnede faglige tilsyn med barnevernvirksomheten i de enkelte kommuner, og med institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige etter denne loven.» I Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) sitt høringsnotat av 19. desember 2008 til forslaget til lovendring ble det uttrykt at «Ved å legge det overordnede faglige tilsynet til en etat som har hele sin oppmerksomhet rettet mot å utvikle og vedlikeholde godt tilsyn, kan kvaliteten på tilsynet forventes å videreutvikles».

Sett fra kommunalt barnevern sitt ståsted er det kanskje noe forrædersk å sette tilsynet på sporet, men her er ingen tid å miste for de barna som trenger et sterkt og godt barnevern. Da får vi alle bidra med å lete etter og trække på egne ømme tær og antyde noen rosenknopper i håp om at Statens helsetilsyn bidrar til forbedringer.

• Hvordan overholde frister uten å gjøre bra barnevernsarbeid?

De senere årene har det vært stort fokus på å overholde frister gitt i barnvernloven. Som lydige barnevernsarbeidere i kommunene bestreber vi oss alle på å overholde frister, men hvordan overholdes fristene? Henleggelse av meldinger er en måte å overholde frister på, og henleg-

gelsesprosenten varierer fra 0 til 50 i kommunene. Da reduseres antallet saker som skal undersøkes.

Men hvilke faglige betraktninger gjøres når en melding vurderes å kvalifisere til henleggelse? Det kan være at det ikke er behov for tiltak,

noe som er greit nok. Det kan også hende at det ikke er tid eller bemaning til å gjøre grundige nok undersøkelser til å kunne fatte vedtak om noe konkret tiltak innen fristen, noe som ikke er så greit.

Noen kommuner tilbyr til dels omfattende tiltak, uten at meldinger om behov for hjelp fører til annet enn henleggelse av undersøkelse og overføring av saken til "tiltaksavdelingen" som iverksetter tiltak uten hjemmel i barnvernloven, og uten vedtak som kan påklages. Spørsmå-

let blir selvsagt hvilke tiltak som skal hjemles i barnevernloven, og hvilke tiltak kommunene skal kunne tilby eller ikke tilby ved å omgå bruk av barnevernloven?

• Vurderinger av familier på flyttefot. Hvem overføres og hvem overføres ikke til ny kommune?

Familier som er i kontakt med barnevernet er på flyttefot minst like ofte som andre familier. Skal saken meldes til neste kommune, noe som i seg selv utløser arbeid med beskrivelse av hva som har vært gjort eller ikke gjort eller

«Det hadde vært prisverdig dersom Statens helsetilsyn gjennom sitt tilsyn også kunne hatt økt fokus på de tjenestene som lykkes.»

burde være gjort, men som det ikke ble tid til. Eller skal vi lytte til mor og far som er mer enn lei barnvernet (og som derfor kanskje flytter)? Det foreligger ingen retningslinjer om hvilke vurderinger som skal gjøres i slike saker.

• Kommuner som glimrer med sitt fravær i fylkesnemnda - en rettssikkerhetsrisiko?

Statistikk fra fylkesnemndene gir god oversikt over hvor mange av de ulike typer saker som fremmes fra ulike kommuner, men gir også en grei oversikt over kommuner som tilnærmet glimrer med sitt fravær i fylkesnemnda, år etter år. Er dette historier om suksesskommuner der det er bare fryd og gammen, ja, da vil vi andre gjerne høre om dem. Dette er variasjoner som Fylkesmannen bør følge med på,

Ivar Bøe, fagansvarlig barnevern Barneverntjenesten for Oppdal og Rennebu

og som kan gi grunnlag for videre undersøkelser.

• For små kommuner eller for små barneverntjenester – behov for bemanningsnorm

Forskriften om pedagogisk bemanning i barnehager krever at:

Det skal være minimum én pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over tre år og én pedagogisk leder per 7-9 barn når barna er under tre år og barnas daglige oppholdstid er over seks timer. I barnehager der barna har kortere oppholdstid per dag, kan barnetallet økes noe per pedagogisk leder.

En tilsvarende bemanningsnorm gjelder ikke for barn som har tiltak etter lov om barnverntjenester, selv om mange nok vil hevde at en del av disse barna er minst like avhengige av en tilstrekkelig barnevernsadministrasjon. Skal vi få en kvalitetssikret barneverntjeneste, kan ikke tjenestene være for små. Ved vakanse i en barneverntjeneste med to ansatte, er bemanningen raskt halvert i måneder. Jeg ville like å se det tilsynet som hadde akseptert en slik tjeneste på et annet område, det være seg en ungdomsskole, et syke-

hjem eller en barnehage. Tilsynet bør etterspørre negative konsekvenser av dette. Av grunner som nevnt over, bør fokus være bredere enn på overholdelse av frister.

Små barneverntjenester vil selvsagt også være ekstra utsatt for å mangle bred kompetanse med de uheldige konsekvenser dette har.

• Institusjoners bruk av egne beredskapshjem og fosterhjem

Det skjer en bevisst dreining innen Bufetat i retning av å prioritere rekruttering av beredskapshjem og fosterhjem tilknyttet statlige institusjoner. Også private institusjoner legger vekt på dette.

Det fine med dette er at institusjonene etablerer egne tiltakskjeder med god oppfølging fra institusjonen og eventuelt Bufetat. Det som ikke er fullt så fint, er at disse tiltakskjedene får en særbehandling i form av lønn, veiledning, avlastning osv., som vanlige fosterhjem etter hvert misunner de "statlige" fosterhjemmene. Dermed skapes det A- og B-fosterhjem. Bufetat har utviklet mange ulike begreper på sine fosterhjem. Hvordan Bufetat har tenkt å håndtere at de ulike fosterhjemmene (heldigvis) snakker sammen gjennom fosterhjemsforeninger osv. og ønsker likeverdig behandling, vet vi ikke.

En annen side av dette er at kommunene tar initiativ til akutt plasseringer i institusjon, men erfarer at de underveis i prosessen blir utsatt for betydelig press i retning av å overføre klienten til et billigere beredskapshjem som ev. påstås å være en del av institusjonen. Dette skjer til tross for at BLD slår fast at det er kommunen som bestemmer om barn skal plasseres i fosterhjem eller i institusjon. Her kreves en opprydding på flere plan.

• Hva kjennetegner de barneverntjenester som lykkes?

Det er også mange små og store barneverntjenester som lykkes, og gode og iherdige barnevernsarbeidere som står på seint og tidlig til beste for barna. Det hadde vært prisverdig dersom Statens helsetilsyn gjennom sitt tilsyn også kunne hatt økt fokus på de tjenestene som lykkes, og fått fram beskrivelsene av hvordan de har mestret dette. Vi vil alle høre disse suksesshistoriene, og bli bedre og klokere!

• Utgjør overføringen av det overordnede faglige ansvaret for tilsynet med barneverntjenesten til Statens helsetilsyn noen forskjell for noen barn?

Dette er et viktig spørsmål som etter noe tid bør besvares med JA. Det er fortsatt Fylkesmannens menn og kvinner som skal utøve tilsynet, og de er på samme måte som barnevernsarbeidere så langt som mulig lojale til det som blir bestemt av "bestyrelsen". Da må også de få tilstrekkelige rammer for fortsatt å utøve et godt tilsyn, og ved innspill fra Statens helsetilsyn sette fokus på ømme statlige og kommunale barnevernstær og vakre rosenknopper som preger det daglige arbeidet.

Lykke til videre med et viktig arbeid!

Meldinger og undersøkelser etter barnevernloven

Barneverntjenesten skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser. Dette følger av barnevernloven § 4-2. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter kapittel 4 i barnevernloven skal barneverntjenesten snarest og senest innen tre måneder undersøke forholdet.